13/02/2022

Παυλόπουλος: Η «Μυστική Συνέλευση της Βοστίτσας» κατά το 1821

/ Γνώμες

Προκόπης Παυλόπουλος: Η *«Μυστική Συνέλευση της Βοστίτσας»* λειτούργησε ως *«προπομπός»* της *«έκρηξης»* της Εθνεγερσίας στην Αγία Λαύρα, την 25η Μαρτίου 1821. Το Έθνος των Ελλήνων, το οποίο επαναστάτησε το 1821 κατά του οθωμανικού ζυγού, έχει αδιάλειπτη ιστορία και διαδρομή που υπερβαίνει τις τρεις χιλιετίες

Αίγιο, 13.2.2022

Σε ομιλία του στο Αίγιο, στην Επετειακή Εκδήλωση Εορτασμού της «Μυστικής Συνέλευσης της Βοστίτσας» (26-30 Ιανουαρίου 1821), ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας και Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Προκόπιος Παυλόπουλος, επισήμανε, μεταξύ άλλων, και τα εξής:

«Στις 26-30 Ιανουαρίου του 1821, λίγο πριν την *«έκρηξη»* της Επανάστασης στην Αγία Λαύρα, την 25η Μαρτίου 1821, συγκλήθηκε στο Αίγιο η πρώτη επίσημη σύσκεψη των κληρικών και των προεστών του Μοριά για την Επανάσταση, η

ονομαστή «*Μυστική Συνέλευση της Βοστίτσας*». Η Συνέλευση πραγματοποιήθηκε στο Αίγιο, επειδή εκεί υπήρχαν σχετικά λίγοι Τούρκοι. Οι συγκεντρωθέντες, για να μην κινήσουν τις υποψίες των Τούρκων, διέδιδαν ότι η συνάντηση αφορούσε, δήθεν, την επίλυση κτηματικών διαφορών μεταξύ μοναστηριών. Η Συνέλευση συνερχόταν κάθε μέρα σε διαφορετικό σπίτι. Αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα σπίτια των προεστών Ανδρέα Λόντου, Αλέξανδρου Δεσποτόπουλου και Άγγελου Μελετόπουλου.

Α. Κατά την συνεδρίαση υπήρξαν αρκετές διαφωνίες για την έναρξη της Επανάστασης. Μεταξύ αυτών που ζητούσαν αναβολή ήταν και ο Παλαιών Πατρών Γερμανός. Υποστηρίχθηκαν δύο γνώμες.. Η μία γνώμη, της οποίας κύριος υποστηρικτής ήταν ο Παπαφλέσσας, συνίστατο στην ανάληψη άμεσης δράσης. Η άλλη προσέγγιση, που την χαρακτήριζε μεγαλύτερη επιφυλακτικότητα ως προς τον χρόνο κήρυξης της Επανάστασης -όχι ως προς την αναγκαιότητα της Επανάστασης καθεαυτήν- έθετε, μεταξύ άλλων, τ’ ακόλουθα ερωτήματα: Πώς θα ξεκινούσε η Επανάσταση, δηλαδή υπό ποιές συνθήκες; Είχαν ολοκληρωθεί οι προετοιμασίες; Η εξέγερση θα ήταν καθολική; Ποιός θα την διηύθυνε; Θα έφθανε βοήθεια από το εξωτερικό; Πόση και ποιά εγγύηση υπήρχε γι’ αυτή την βοήθεια; Και υπέρ των δύο αυτών γνωμών συνηγορούσαν σοβαρά επιχειρήματα. Προκειμένου, όμως, να γίνει απολύτως κατανοητό ότι και ο Παλαιών Πατρών Γερμανός δεν υπήρξε λιγότερο πατριώτης από τον Παπαφλέσσα, ας αναλογισθούμε ότι η Συνέλευση της Βοστίτσας συνέπεσε, σχεδόν, χρονικώς με το Συνέδριο του Λάιμπαχ των κρατών-μελών της Ιεράς Συμμαχίας, το οποίο διεξήχθη από τις 26 Ιανουαρίου μέχρι τις 12 Μαΐου 1821. Λογικό, λοιπόν, ήταν να υπάρξουν σκέψεις –σκέψεις απολύτως πατριωτικές- για το πώς θα ενεργούσαν οι αντιδραστικές σε κάθε Επανάσταση «*κραταιές*» δυνάμεις της Ιεράς Συμμαχίας.

Β. Σύμφωνα με παλαιότερες απόψεις, στην Βοστίτσα δεν ελήφθη καμία απόφαση. Αυτό δεν αληθεύει. Νεότερες μελέτες τεκμηριώνουν, εμμέσως πλην σαφώς, το αντίθετο. Οι συντονισμένες ενέργειες υψηλού ρίσκου και συνωμοτικότητας (μετακινήσεις, συσκέψεις, συγκέντρωση χρημάτων και πολεμικού υλικού, πυκνή αλληλογραφία κτλ), καθώς και η ετοιμότητα που υπήρξε το τρίτο δεκαήμερο του Μαρτίου του 1821, δεν θα μπορούσαν να επιτευχθούν, εάν στην Βοστίτσα είχε απορριφθεί το επαναστατικό σχέδιο της Φιλικής Εταιρείας. Τον καθοριστικό ρόλο της Συνέλευσης της Βοστίτσας στην έκρηξη της Εθνεγερσίας επιβεβαιώνει και το ακόλουθο γεγονός: Μεταξύ των τριών ημερομηνιών που επελέγησαν από την Συνέλευση, για την έναρξη της Εθνεγερσίας, ήτοι μεταξύ 25ης Μαρτίου, της 23ης Απριλίου και της 21ης Μαΐου, ήταν η πρώτη που υπερίσχυσε. Με άλλες λέξεις, η Συνέλευση της Βοστίτσας -φυσικά μαζί με τα λοιπά γεγονότα που προαναφέρθηκαν- όχι μόνο δεν εμπόδισε την Εθνεγερσία, αλλά λειτούργησε, εν δυνάμει, ως καθοριστικός καταλύτης της. Υπό τ’ ανωτέρω δεδομένα, είναι ιστορικώς αποδεδειγμένο ότι η Συνέλευση της Βοστίτσας ήταν η

«*σπίθα*» που πυροδότησε τις έτοιμες ψυχές των υπόδουλων Ελλήνων, για να επέλθει η έκρηξη της Εθνεγερσίας στην Αγία Λαύρα, την 25η Μαρτίου 1921.

Γ. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και σε αυτή την κορυφαία συγκυρία αναδύεται, ως αυτονόητη θεμελιώδης προτεραιότητα, η ανάγκη διευκρίνισης των προϋποθέσεων γέννησης και της μετέπειτα πορείας του Ελληνικού Έθνους. Και γιατί ο όρος «*Εθνεγερσία του 1821*» σηματοδοτεί, επίσης αυτονοήτως, την αυταπόδεικτη πραγματικότητα της Επανάστασης, μέσω της οποίας ένα από αιώνων προϋπάρχον Έθνος αποτίναξε τον οθωμανικό ζυγό, ύστερα από τετρακόσια χρόνια αιματοβαμμένης σκλαβιάς, γεγονός το οποίο την διαφοροποιεί, ευθέως και αναντιρρήτως, από άλλες επαναστατικές διεργασίες της εποχής, όπως η «*Ένδοξη Επανάσταση*» του 1688 στην Αγγλία, η Αμερικανική Επανάσταση του 1776 και η Γαλλική Επανάσταση του 1789. Αλλά και γιατί έχουν διατυπωθεί εντελώς πρόχειρες -και ως εκ τούτου ιστορικώς ατεκμηρίωτες και αντιστοίχως εσφαλμένες- θέσεις, σύμφωνα με τις οποίες η γέννηση του Ελληνικού Έθνους δήθεν «*συμπίπτει*», αδιακρίτως, με την Εθνεγερσία του 1821 και την μετέπειτα ίδρυση του Νεότερου Ελληνικού Κράτους.

Δ. Είναι φανερό ότι οι υποστηρικτές τέτοιων θέσεων συγχέουν και, εν τέλει, ταυτίζουν δύο, εντελώς διαφορετικά μεταξύ τους, δεδομένα. Και, συγκεκριμένα, από την μια πλευρά την υπό ιστορικούς και, lato sensu, κοινωνιολογικούς όρους -και για μεγαλύτερη ακρίβεια εθνολογικούς όρους- γέννηση ενός Έθνους. Και, από την άλλη πλευρά, την θεσμική και πολιτική διεργασία μετατροπής ενός προϋπάρχοντος, υπό την κατά τ' ανωτέρω έννοια, Έθνους σε Έθνος-Κράτος. Ιδίως δε Έθνος-Κράτος το οποίο, σύμφωνα με την ορολογία της επικρατήσασας στην Δύση και στην Ευρώπη θεσμικής και πολιτικής «*νεωτερικότητας* », εδράζεται στις αντηρίδες της Αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας, ως διαδικασίας εγγύησης της Ελευθερίας με ιεραρχημένη και δημοκρατικώς νομιμοποιημένη Έννομη Τάξη, η οποία, ακριβώς λόγω της ιεράρχησής της, έχει ως «*θεμέλιο*» αλλά και «*κορυφή*» το Σύνταγμα.

Ε. Κατ' ιστορική και θεσμικοπολιτική λοιπόν ακρίβεια, η Εθνεγερσία του 1821 υπήρξε η αφετηρία της μετέπειτα δημιουργίας -οριστικώς με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου του 1830- του Νεότερου Ελληνικού Κράτους, υπό την μορφή Έθνους-Κράτους που οργανώθηκε με βάση τους θεσμούς της Αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας. Αντιστοίχως, κατ' ιστορική και κοινωνιολογική -επομένως κατ' εθνολογική- ακρίβεια, είναι εντελώς διαφορετική η κατεύθυνση, η οποία πρέπει να υιοθετηθεί για την αποκάλυψη των καταβολών και των ριζών του Ελληνικού Έθνους. Και κατά την επικρατέστερη -αλλά και εθνολογικώς επαρκώς τεκμηριωμένη- άποψη, η γλώσσα είναι εκείνη, η οποία αποτελεί, τουλάχιστον κατά κανόνα, το «*όχημα*» εξελικτικής δημιουργίας ενός Έθνους. Επομένως, η Ελληνική Γλώσσα -η οποία γράφεται και ομιλείται ουσιαστικώς αδιαλείπτως πάνω από τρεις

χιλιετίες, «*προνόμιο*» που ουδεμία άλλη γλώσσα στην ιστορία της Ανθρωπότητας μπορεί να διεκδικήσει- είναι εκείνη, η οποία υπήρξε το «*όχημα*» της εξελικτικής δημιουργίας του Ελληνικού Έθνους. Επέκεινα δε και του Ελληνικού Πολιτισμού, μιάς και η πορεία του τελευταίου είναι εντελώς παράλληλη μ' εκείνη του Ελληνικού Έθνους. Ίσως δε ένας μεγάλος ποιητής μπορεί να εκφράσει πληρέστερα αυτή την μεγάλη αλήθεια από πολλούς ιστορικούς. Τούτο αναδεικνύεται, με μοναδικό τρόπο, μέσ' από τους στίχους -πραγματικό «*ιωνικό κιονόκρανο* » όχι μόνον της Ελληνικής αλλά και της Παγκόσμιας Ποίησης- του Οδυσσέα Ελύτη, στο «*Άξιον Εστί*» (Τα Πάθη, Ψαλμός Β΄):

«*Τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική*

το σπίτι φτωχικό στις αμμουδιές του Ομήρου.

Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου στις αμμουδιές του Ομήρου».

Τα όσα εξέθεσα για την πορεία του Έθνους των Ελλήνων ανά τους αιώνες είναι τόσο περισσότερο σημαντικά και κρίσιμα ιδίως στην ταραγμένη και «*δυστοπική*» εποχή μας, όσο πρέπει ν' αποτελέσουν τον δείκτη πορείας αφενός για την επιτέλεση του δικού μας Εθνικού Χρέους για το μέλλον της Πατρίδας μας. Και, αφετέρου αλλά και συνακόλουθα, για να δικαιώσουμε, στο μέτρο που ιστορικώς μας αναλογεί, τις θυσίες και τους αγώνες των Προγόνων μας, χάρη στους οποίους μπορούμε σήμερα ν' απολαμβάνουμε το μέγιστο αγαθό της Ελευθερίας και να παραμένουμε σταθεροί, αποφασισμένοι και ομονοούντες στην πορεία υπεράσπισης της Πατρίδας μας, της Δημοκρατίας μας και του Πολιτισμού μας.»

Στην συνέχεια μπορείτε να παρακολουθήσετε την Δοξολογία στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Φανερωνένης Αιγίου και την ομιλία του κ. Π. Παυλοπούλου ΕΔΩ